

KIES DE KANT VAN DE CONSUMENT

Welke partijen bekommeren zich het meest om onze en dus jouw prioriteiten? Om dat te achterhalen, hebben we hun programma voor de federale verkiezingen uitgespit.

Karel Jooken, Simon November en Jens Van Herp

Als consumentenorganisatie hebben wij de taak om de consument te informeren en te beschermen. Wij volgen de beslissingen die de politici (willen) nemen, dan ook op de voet. Daarom namen we aan de vooravond van de verkiezingen het programma van de zes grootste Vlaamse partijen onder de loep. Met maar één bedoeling: nagaan of en op welke manier ze werk maken van de 10 prioriteiten uit ons memorandum voor de gewestelijke en federale verkiezingen van 26 mei.

Het gaat om de volgende thema's, geordend volgens het belang dat de consument eraan hecht: een betaalbare energiefactuur, meer concurrentie op de telecommarkt, de bestrijding van geplande voortijdige veroudering, de verlaging van de aktekosten voor hypotheekleningen, plafonds voor bankkosten, betaalbare geneesmiddelen, transparante medische erelonen, veilige slimme

voorwerpen, een betere omkadering van de minnelijke invordering door deurwaarders, en een duidelijke, niet-misleidende voedings-etikettering. Meer details daarover vind je op www.testaankoop.be/memorandum.

In april bezorgden we ons memorandum aan de politieke partijen. Nu zoeken we uit in welke mate ze het ter harte nemen.

Onze methodologie

Dit was een delicate opdracht, waarbij we enkele kanttekeningen moeten maken. Uiteraard komen niet al onze prioriteiten in alle politieke programma's aan bod. CD&V en sp.a bespreken in hun programma 7 van onze 10 prioriteiten, PVDA 5, Groen 4, NV-A 3 en open VLD helaas maar 2.

Natuurlijk wilden we niet alleen weten welke partijen zich om deze thema's bekommeren, maar ook op welke manier ze die benaderen. Met andere woorden, of ze maatregelen willen nemen die stroken met

onze eisen en dus met de belangen van de consument.

We zijn ons wel degelijk bewust van de beperkingen van deze analyse. Aangezien we ons toespitsen op ons memorandum, geldt onze beoordeling van de verschillende partijen enkel voor de beschouwde thema's. Elk programma kan uiteraard nog meer voorstellen inhouden die in het voordeel zijn van de consument.

Op de volgende bladzijden beoordelen we de verschillende partijen in alfabetische volgorde. Laat het duidelijk zijn dat de resultaten van onze analyse geen enkele politieke voorkeur weerspiegelen. Test Aankoop blijft een volledig onafhankelijke organisatie, met de abonnementen van de lezers als voornaamste inkomstenbron.

Aangezien er in ons land altijd een coalitieregering wordt gevormd, zullen wij trouwens op dezelfde manier de regeringsverklaring evalueren.

7 van de 10 punten uit ons memorandum komen ook aan bod in het programma van CD&V. Enkel de aktekosten bij een hypotheeklening, de bankkosten en de privacy bij slimme objecten laat de partij onbesproken. Deze partij is de enige die in haar programma een visie ontwikkeld op voedingsetikettering en gezonde voeding.

Om de elektriciteitsfactuur goedkoper te maken wil CD&V een betere spreiding van de klimaatlasten over alle energiedragers. Voorts moeten de fusie van netbeheerders en de betere opdeling van de distributienetgebieden de kosten helpen drukken. Om de transitie naar duurzame energiebronnen te bekostigen, denkt de partij aan groene overheidsobligaties, maar wil ze ook het principe van "de vervuiler betaalt" hanteren. Concreet moeten de lasten op aardgas en stookolie stijgen en die op elektriciteit afnemen. Dat laatste druipt in tegen onze visie. Een extra belasting voor wie met gas of stookolie verwarmt, zal het velen moeilijk maken over te stappen op milieuvriendelijke energie.

CD&V spreekt zich als enige partij van de zes hier onderzochte uit voor meer concurrentie op de telecommarkt. Het beleid moet gericht zijn op kleine, alternatieve operatoren om de markt zuurstof te geven. Een lovenswaardig voorstel, volgens ons.

De partij wil de circulaire economie bevorderen via een aangepast regelgevend kader. Daarbij wordt gesproken over het tegengaan van ingebouwde veroudering van toestellen zonder dat evenwel concreet wordt gemaakt hoe die trend kan worden omgebogen.

CD&V beschouwt de beschikbaarheid van betaalbare en kwalitatieve geneesmiddelen als een prioriteit. Daarbij wil de partij inzetten op een rationeel geneesmiddelengebruik, wars van overconsumptie. Met het oog op prijsonderhandelingen over en de beoordeling van nieuwe beloftevolle geneesmiddelen, wil de partij de Europese samenwerking versterken. Het debat over de verdere afbouw van de ereloon-supplementen koppelt CD&V aan de aanpassing van de ziekenhuisfinanciering, zonder evenwel veel details te onthullen.

Nog een doelstelling van CD&V: vermijden dat mensen zich overmatig in de schulden werken. Een manier om dat te bereiken is volgens de partij de beperking van de kosten bij minnelijke invordering en een grotere controle op instanties die voor de invordering instaan.

En dan is er dus een belangrijk hoofdstuk over gezonde voeding, met onder meer aandacht voor een uniforme en duidelijke etikettering van voedingsmiddelen. CD&V wil op termijn één Europees voedingslabel met bevattelijke informatie op alle verwerkte voedingsmiddelen. Tot het zover is, moet de Nutri-Score, het voedingslabel waar wij al geruime tijd voor ijveren, die rol vervullen. Misleidende etikettering is voor CD&V uit den boze.

Zoals te verwachten viel, behandelt Groen vooral de thema's uit ons memorandum die te maken hebben met energie, vervroegde veroudering en een betaalbare gezondheidszorg. Over de bankkosten, de aktekosten voor een hypotheeklening en de minnelijke invordering bij deurwaarders lees je bij hen niets. Ook niet over telecom en voedingsetikettering trouwens.

Vanzelfsprekend heeft Groen uitgesproken ideeën over de energietransitie, de overgang naar duurzame energiebronnen. Daarbij verliest de partij evenwel niet de factuur van de gezinnen uit het oog. Ze wil een aantal kostenposten uit de elektriciteitsfactuur halen om die zo te verlichten. De extra middelen moeten komen van inkomsten uit de veiling van emissierechten, nucleaire bijdragen, de afbouw van fossiele subsidies en Europese middelen. Groen voorziet ook in een eerlijkere verdeling tussen de gebruikersgroepen van de kosten die wél nog in de elektriciteitsfactuur worden verrekend. Niettemin legt de partij ook een grote verantwoordelijkheid bij de energieverbruiker zelf. Hij moet efficiënt omgaan met energie en zo zijn factuur binnen de perken houden.

Interessant zijn de voorstellen inzake vervroegde veroudering. Groen pleit voor een verlenging van de wettelijke garantieperiode zodat die meer in lijn ligt met de normale levensduur van een product. De partij wil, net als wij, dat de bewijslast voor een productiefout aan een toestel pas na twee jaar bij de consument komt te liggen, en niet na zes maanden zoals nu het geval is. Een controleorgaan moet geplande veroudering tegengaan.

Groen wil het verlaagde btw-tarief van 6 % op herstellingen van fietsen, kledij en schoenen uitbreiden naar andere producten zoals witgoed en elektronica.

In de gezondheidszorg wil Groen dat transparantie en betaalbaarheid vooropstaan. Farmaceutische bedrijven moeten klaarheid scheppen over hoe hun prijs tot stand komt. Prijsonderhandelingen met die firma's moeten op internationaal vlak gebeuren zodat landen niet tegen elkaar worden uitgespeeld. Geneesmiddelen moeten bovendien goedkoper op de markt komen middels een systeem van openbare aanbestedingen op basis van een gedetailleerd lastenboek. Ereloon-supplementen in het ziekenhuis wil de partij afgeschaft zien. Bij een raadpleging van een zorgverlener in de eerste lijn betaalt de patiënt enkel het remgeld. De rest van het ereloon krijgt de zorgverlener via het ziekenfonds.

Tot slot stipt Groen onrechtstreeks de opmars van de verbonden smart objects aan door te vermelden dat de digitalisering productieprocessen duurzaam en werkbaar maken. De partij wil evenwel voldoende garanties voor de privacy. Hoe ze dit wil bewerkstelligen, is minder duidelijk.

De overlap tussen het programma van de NV-A en ons memorandum is niet bijster groot. De partij spreekt zich weinig of helemaal niet uit over belangrijke thema's als de concurrentie op de telecommarkt, de vroegtijdige veroudering van toestellen, de steeds stijgende bankkosten, de erelonen van zorgverstrekkers, de problematiek van slimme voorwerpen, de minnelijke invordering door deurwaarders en de voedsel etikettering. Daardoor resten er slechts drie thema's uit ons memorandum waarover de partij iets te zeggen heeft, soms summier, een andere keer iets uitvoeriger.

Erg kort en ongenueanceerd is het voorstel op het vlak van de aktekosten voor een hypotheeklening. De partij neemt genoeg met de belofte "de kostenstructuur bij de aankoop van onroerende goederen en bij het verlijden van notariële aktes te verlagen".

Dan is de ambitie op het vlak van de elektriciteitsprijs en van de betaalbaarheid van geneesmiddelen toch iets groter.

NV-A wil een betaalbare energiefactuur voor gezinnen en een energiekost die competitief is voor ondernemingen. Helaas wil de partij die betaalbaarheid niet bereiken via een verlaging van de energiefactuur, zoals wij dat zien. Zij wil de prijs van de energietransitie voor een stuk ondervangen door verstandiger (en dus minder) energie te verbruiken en niet-energiegerelateerde kosten uit de energiefactuur te halen. Met dat laatste zijn wij het wel eens. Voorts wil NV-A inzetten op energie-efficiëntie en energiebesparing om de factuur te beheersen.

De programmapunten over betaalbare geneesmiddelen liggen wellicht nog het meest in de lijn van wat ons memorandum ook vooropstelt. NV-A wil het gebruik van goedkope geneesmiddelen stimuleren om zo budget vrij te maken voor innoverende geneesmiddelen. Bovendien wil de partij enkel terugbetalen wat écht werkt en sluit ze zo aan op onze eis van een evidence based medicine.

Het programma legt ook de nadruk op de toegankelijkheid van zorg. De prijszetting van innovatieve, veelal zeer dure geneesmiddelen, zoals bijvoorbeeld middelen tegen zeldzame ziekten, moet volgens NV-A kritisch worden bekeken.

Open VLD laat bij deze verkiezingen erg weinig in zijn kaarten kijken. Wij vonden op de partijwebsite wel volgende info die overeenkomt met de eisen uit ons memorandum.

Open VLD is het met ons eens dat de elektriciteitsfactuur heel wat belastingen en tarieven bevat die er niet in thuishoren. Ze denkt daarbij aan de kosten voor straatverlichting, de financiering van sociale tarieven en OCMW's en de isolatiepremies. Voormalig Vlaams minister van Energie Tommelein vat de partijvisie als volgt samen: "We willen de elektriciteitsfactuur uitzuiveren en 300 miljoen euro schrappen. Dat komt neer op een jaarlijkse factuurdaling van € 80 à € 100 voor de gemiddelde verbruiker. Algemeen beleid financieren we immers best met algemene middelen."

Ook treedt open VLD ons bij door te pleiten voor één nettatarief om zo komaf te maken met de grote regionale prijsverschillen.

Nog in verband met de energieproblematiek, stelt open VLD voor een klimaatinnovatiefonds van minstens 100 miljoen euro op te richten. Tegenover elke euro die de overheid investeert zou een euro van private investeerders moeten staan. Maar het blijft koffiedik kijken welke initiatieven dit klimaatfonds zal bekostigen en wie er het meest baat bij zal hebben.

Verder staat open VLD ook stil bij de gevaren van cyberspace, en dus onrechtstreeks bij het thema van verbonden slimme objecten uit ons memorandum. De partij wil de internetcriminaliteit counteren via een internationale samenwerking. De spelers op de markt moeten instaan voor de bescherming van de persoonsgegevens. En ook grote stakeholders als Google en Facebook moeten zich aan de wet houden.

Het programma van deze partij lijkt ons erg weinig te beantwoorden aan onze prioriteiten. Over de helft ervan wordt met geen woord gerept: noch over de concurrentie op de telecommarkt, noch over de begrenzing van de aktekosten voor hypotheekleningen, veilige slimme objecten, een betere omkadering van de minnelijke invordering (door gerechtsdeurwaarders) of de voedingsetikettering.

Volgens onze analysecriteria bevat het programma vooral positieve voorstellen met betrekking tot geplande voortijdige veroudering, betaalbare geneesmiddelen en transparante erelonen.

Om voortijdige veroudering tegen te gaan, wil extreem links de wettelijke garantieperiode aanzienlijk verlengen. Goedkopere geneesmiddelen wil de partij verkrijgen door de invoering van het "kiwimodel" uit Nieuw-Zeeland. Dat is trouwens een van haar stokpaardjes. Waar gaat het om? Het principe houdt in dat de overheid openbare aanbestedingen uitschrijft en enkel het goedkoopste geneesmiddel terugbetaalt via het Riziv. Indien nodig wil de PvdA dwanglicenties gebruiken om te voorkomen dat farmabedrijven exorbitante prijzen aanrekenen.

Wat de ziekenhuistarieven betreft, wil de partij simpelweg de ereloonsupplementen in eenpersoonkamers afschaffen. Ze wil ook dat alle artsen (en niet alleen de geconventioneerde) zich aan het tarievenakkoord met de ziekenfondsen houden, zodat iedereen toegang heeft tot kwaliteitsvolle zorg.

EN AAN FRANSTALIGE KANT?

Wie hebben dezelfde analyse natuurlijk ook aan Franstalige kant gedaan. Wat moet je daarvan weten? De programma's van cdH, Défi en PS bleken het meest consumentvriendelijk, afgaand op de prioriteiten van ons memorandum. Die van PTB en in mindere mate Ecolo en MR lieten ons op onze honger zitten. Overigens is het programma van PTB identiek met dat van PvdA, waardoor de conclusies dus dezelfde zijn.

Wij onze analyse van de Franstalige partijen wenst te raadplegen, kan terecht op www.testachats.be (scroll op de homepage helemaal naar beneden en klik op Magazines en dan op Test Achats).

Met 7 van de 10 punten uit ons memorandum waarover sp.a zich in min of meer concrete voorstellen uitsprekt, doet deze partij het alvast beter dan vele andere. Enkel over vervroegde veroudering, slimme objecten en voedsel etikettering lezen we niets.

Ook de teneur van een aantal voorstellen gaat in de richting van wat wij wensen. Met name op het vlak van de elektriciteitsfactuur. Even opsommen waaraan sp.a denkt: verlaging van de btw op elektriciteit naar 6 %, uitbreiding van de sociale tarieven, herinvoering van de gratis kWh in een duurzame vorm (participatie in lokaal zonne- of windpark), eerlijkere verdeling van de netkosten.

Sp.a beschouwt ook internet als een basisbehoefte en wil overal voldoende capaciteit om een internet met twee snelheden te vermijden. De betaalbaarheid staat centraal en de burger moet jaarlijks gemakkelijk via tariefsimulatoren kunnen vergelijken bij wie hij het goedkoopst terecht kan, zowel voor telecom, energie als verzekeringen. Helaas tackelt de partij het verlamdende duopolie in de Belgische telecommarkt niet. Zonder echte concurrentie kan volgens ons de druk op de prijzen onvoldoende toenemen.

In het raam van de aankoop van een woning, wil sp.a een verlaging van de transactie- en notariskosten en van de registratiebelastingen. Wij willen ook dat alle aktekosten tegen het licht worden gehouden, want op dat vlak is België veel duurder dan de buurlanden.

Sp.a bekijkt de constant stijgende kosten bij bank- en verzekeringsinstellingen met argusogen, net als wij. De partij ijvert voor meer transparantie opdat het echt mogelijk wordt instellingen onderling te vergelijken. De financiële toezichthouder moet niet enkel garant staan voor voldoende concurrentie, hij moet ook tariefsimulatoren en vergelijkingsmodules ter beschikking stellen. Bovendien moet de toezichthouder schadevergoedingen kunnen opleggen aan instellingen die fouten hebben gemaakt.

Op het vlak van een betaalbare gezondheidszorg zijn er ook raakpunten tussen sp.a en ons memorandum. De partij wil af van geheime contracten waarin de prijzen van geneesmiddelen worden vastgelegd. Ze wenst de oprichting van een Europees fonds voor de ontwikkeling van geneesmiddelen. Responsabilisering van de farmaceutische bedrijven staat centraal. Sp.a wil dat ereloonsupplementen tot het verleden gaan behoren, zowel in het ziekenhuis als in de ambulante zorg.

Tot slot wil sp.a, conform ons memorandum, dat de kosten die gerechtsdeurwaarders aanrekenen, duidelijker worden. Ook hun takenpakket moet worden herzien zodat hun sociale rol primeert. De federale overheid moet naar het voorbeeld van de Vlaamse werk maken van een gecentraliseerde en ethische schuldinvordering.

